

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

**Najczęstsze nieprawidłowości w
zatrudnianiu cudzoziemców
- praktyka kontroli u pracodawców i w
agencjach zatrudnienia**

Karolina Szalkowska
p.o. nadinspektora pracy
koordynator Sekcji Legalności Zatrudnienia
Okręgowego Inspektoratu Pracy w Gdańsku

Kontrola

Zakres przedmiotowy określony w ustawie o PIP

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy:

- 1) Nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych;
- 2) **Kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców;**

art. 10 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy o PIP

Kontrola PIP

„Inspektorzy pracy są uprawnieni do przeprowadzania, **bez uprzedzenia i o każdej porze dnia i nocy**, kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, kontroli przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia w zakresie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4 (kontrola legalności zatrudnienia cudzoziemców), kontroli wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz kontroli przestrzegania przepisów dotyczących ograniczenia handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni. „

art. 24 ust. 1 ustawy o PIP

Nowelizacja prawa przedsiębiorców

- Art. 48 ust. 11 pkt 16 Prawa przedsiębiorców

Zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli nie dokonuje się, w przypadku gdy:

Kontrola jest przeprowadzana na podstawie przepisów art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy

- Art. 54. ust. 1. pkt 16 Prawa przedsiębiorców:

Nie można równocześnie podejmować i prowadzić więcej niż jednej kontroli działalności przedsiębiorcy, z wyłączeniem przypadków, gdy:

kontrola jest przeprowadzana na podstawie przepisów art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy

Kontrola podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi

Nielegalne powierzenie pracy cudzoziemcowi

oznacza to powierzenie pracy cudzoziemcowi:

- który **nielegalnie przebywa na terytorium RP**;
- którego **podstawa pobytu nie uprawnia do wykonywania pracy**, lub
- **bez zezwolenia na pracę lub oświadczenia** o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisanego do ewidencji oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi, jeżeli są wymagane, lub
- **na innych warunkach lub na innym stanowisku** niż określone w odpowiednim zezwoleniu na pracę lub oświadczeniu o powierzeniu pracy cudzoziemcowi, chyba że przepisy prawa dopuszczają ich zmianę lub cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy na innej podstawie, lub
- **na innych warunkach lub innym stanowisku** niż określone w zezwoleniu na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114, art. 126, art. 127, art., 137a, art. 139a ust. 1, art. 139o ust. 1 lub art. 142 ust. 3, z zastrzeżeniem art. 119 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, chyba że przepisy prawa dopuszczają ich zmianę, lub cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy na innej podstawie, lub
- **bez zawarcia umowy w formie pisemnej**, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2;

art. 2 pkt 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Najczęstsze nieprawidłowości

Brak kopii dokumentów pobytowych cudzoziemca i/lub brak weryfikacji legalności pobytu cudzoziemca na terytorium RP

- Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi pozyskuje od cudzoziemca jego dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 albo art. 62 ust. 1 pkt 2, oraz **kopie dokumentów zawierających te dane** w celu potwierdzenia jego tożsamości i uzyskania lub potwierdzenia uprawnienia do jego zatrudnienia.
- Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi **żąda** od cudzoziemca przedstawienia przed rozpoczęciem pracy ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium RP.
- Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi **może żądać** od cudzoziemca przedstawienia dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium RP przez okres wykonywania pracy przez cudzoziemca.
- Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi **przechowuje** kopie dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium RP przez cały okres wykonywania pracy przez cudzoziemca oraz przez okres, o którym mowa w ust. 6.

art. 4 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Najczęstsze nieprawidłowości

Brak informacji o prawie przystępowania do związków zawodowych

Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą, umowy cywilnoprawnej lub w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych, **informuje go w formie pisemnej, w języku zrozumiałym dla cudzoziemca, o prawie wstępowania do związków zawodowych**, przysługującym mu na podstawie ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 440).

art. 5 ust. 4 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Najczęstsze nieprawidłowości

Brak zachowania formy pisemnej umowy

- Powierzenie pracy cudzoziemcowi **wymaga zawarcia z cudzoziemcem umowy w formie pisemnej przed dopuszczeniem go do pracy**, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.
- Jeżeli umowa, o której mowa w ust. 1, będzie sporządzona w języku polskim, a cudzoziemiec nie posługuje się językiem polskim, podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy, o którym mowa w art. 4 ust. 6. **przedstawia cudzoziemcowi treść tej umowy na piśmie w wersji dla niego zrozumiałej i przechowuje ją przez okres**
- Jeżeli umowa, o której mowa w ust. 1, jest sporządzona w języku obcym, podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi **przechowuje jej tłumaczenie na język polski dokonane przez tłumacza przysięgłego** wpisanego na listę tłumaczy przysięgłych prowadzoną przez Ministra Sprawiedliwości, przez okres, o którym mowa w art. 4 ust. 6.

Najczęstsze nieprawidłowości

Brak przekazania kopii umowy zawartej z cudzoziemcem właściwemu organowi

Podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi, któremu wydano zezwolenie na pracę przekazuje organowi, który wydał zezwolenie na pracę, kopię umowy z cudzoziemcem w języku polskim, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, **przed powierzeniem pracy cudzoziemcowi**, a w przypadku kiedy cudzoziemcowi powierzono pracę na podstawie umowy o pomocy przy zbiorach – w terminie 7 dni od dnia powierzenia pracy.

art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Najczęstsze nieprawidłowości

Brak przekazania kopii umowy zawartej z cudzoziemcem właściwemu organowi

Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi, którego oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi zostało wpisane do ewidencji oświadczeń przekazuje organowi, który wpisał oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, **kopię umowy z cudzoziemcem w języku polskim**, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, przed powierzeniem pracy cudzoziemcowi.

art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Najczęstsze nieprawidłowości

Powiadomienia starosty – oświadczenia

Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi, którego oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi zostało wpisane do ewidencji oświadczeń, **powiadamia starostę**, który dokonał wpisu, o:

- 1) **podjęciu pracy** przez cudzoziemca - w terminie **7 dni** od dnia rozpoczęcia pracy;
- 2) **niepodjęciu pracy** przez cudzoziemca - w terminie **14 dni** od dnia rozpoczęcia pracy określonego w ewidencji oświadczeń.

Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi, którego oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi zostało wpisane do ewidencji oświadczeń, **powiadamia starostę**, który dokonał wpisu, że cudzoziemiec:

- ➔ **nie podejmie pracy** lub
- ➔ **zakończył pracę** przed dniem zakończenia pracy określonym w tym oświadczeniu.

Powiadomienia starosty/PUP

Powiadomień, o których mowa w art. 70 ust. 1 i 2, dokonuje się za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

Niepodjęcie pracy z art. 70 ust. 1 pkt 2 – termin 14 dni, niedopełnienie obowiązku - wykroczenie

Niepodjęcie pracy z art. 70 ust. 2 – brak ustawowego terminu (niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o okoliczności), niedopełnienie obowiązku nie jest wykroczeniem, wskutek powiadomienia wpis oświadczenia ulega **unieważnieniu z mocy prawa**

Kiedy nie trzeba nowego zezwolenia na pracę?

- Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi może powierzyć cudzoziemcowi **pracę o innym charakterze lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę** na rzecz polskiego podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi na okresy łącznie nieprzekraczające **30 dni** w roku kalendarzowym, jeżeli są spełnione pozostałe warunki określone w zezwoleniu na pracę **i jeżeli** uprzednio powiadomi wojewodę, który wydał zezwolenie na pracę
- Zmiana lub wydanie nowego zezwolenia na pracę na rzecz polskiego podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi nie są wymagane, jeżeli:
 - 1) nastąpiła zmiana warunków pracy cudzoziemca na zasadach określonych przepisami art. 9¹ lub art. 23^{1a} Kodeksu pracy lub art. 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy;
 - 2) **zwiększono wymiar czasu pracy** określony w zezwoleniu na pracę **nie więcej niż do pełnego wymiaru czasu pracy**, przy jednoczesnym proporcjonalnym zwiększeniu wynagrodzenia.
 - 3) *Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi i cudzoziemiec zawarli umowę o pracę zamiast umowy cywilnoprawnej albo w decyzji, o której mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy stwierdzono istnienie stosunku pracy.*

art. 33 ust 1 i 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Kiedy nie trzeba nowego zezwolenia na pracę sezonową?

Zmiana lub wydanie nowego zezwolenia na pracę sezonową nie są wymagane, jeżeli:

- 1) polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi i cudzoziemiec zawarli umowę o pracę zamiast umowy cywilnoprawnej albo umowę o pomocy przy zbiorach zamiast innej umowy cywilnoprawnej;
- 2) polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi i cudzoziemiec zawarli umowę inną niż wskazana w zezwoleniu na pracę sezonową umowa o pomocy przy zbiorach;
- 3) zaistniały okoliczności, o których mowa w ust. 1;
- 4) zwiększono wymiar czasu pracy lub liczbę godzin pracy w tygodniu lub miesiącu, określone w zezwoleniu na pracę sezonową, nie więcej niż do pełnego wymiaru czasu pracy, a w przypadku umowy cywilnoprawnej – do 299 godzin miesięcznie, przy jednoczesnym proporcjonalnym zwiększeniu wynagrodzenia.

art. 56 ust. 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Kiedy nie trzeba nowego oświadczenia?

Wpis nowego oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń **nie jest wymagany, jeżeli:**

- 1) nastąpiła zmiana siedziby, miejsca stałego pobytu, stałego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, nazwy lub formy prawnej polskiego podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi lub pracodawcy użytkownika;
- 2) nastąpiło przejście zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę;
- 3) **zwiększono wymiar czasu pracy lub liczbę godzin pracy w tygodniu lub miesiącu określone w oświadczeniu o powierzeniu pracy cudzoziemcowi nie więcej niż do pełnego wymiaru czasu pracy;**
- 4) nastąpiła zmiana nazwy stanowiska pracy bez zmiany zakresu obowiązków cudzoziemca.
- 5) *Polski podmiot powierzający pracę cudzoziemcowi i cudzoziemiec zawarli umowę o pracę zamiast umowy cywilnoprawnej albo w decyzji, o której mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy stwierdzono istnienie stosunku pracy.*

art. 69 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Konsekwencje nielegalnego powierzenia pracy cudzoziemcowi

Kto nielegalnie powierza pracę cudzoziemcowi, podlega karze grzywny
od 3000 zł do 50 000 zł.

Cudzoziemiec, który nielegalnie wykonuje pracę, podlega karze grzywny
nie niższej niż 1000 zł.

art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Wykroczenia

Karę grzywny za nielegalne powierzenie pracy cudzoziemcowi wymierza się **w kwocie nie niższej niż 3000 zł za jednego cudzoziemca.**

Nie podlega karze za wykroczenie polegające na powierzeniu pracy cudzoziemcowi **nieposiadającemu ważnej wizy lub innego dokumentu uprawniającego do pobytu** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kto, zatrudniając cudzoziemca, spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) wypełnił obowiązki, o których mowa w art. 4 ust. 2 i 4 (zażądał od cudzoziemca przed rozpoczęciem pracy kopii ważnego dokumentu pobytowego oraz przechowuje jego kopię), chyba że wiedział, że przedstawiony dokument uprawniający do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej został sfałszowany;
- 2) zgłosił cudzoziemca, którego zatrudnił, do ubezpieczeń społecznych, o ile obowiązek taki wynika z obowiązujących przepisów.

Wykroczenia: niedopełnienie określonych obowiązków

Kto nie dopełnia obowiązku:

- Przedstawienia cudzoziemcowi na piśmie treści umowy, przed jej podpisaniem, w wersji dla niego zrozumiałej i przechowywania jej przez okres, o którym mowa w art. 4 ust. 6 (art. 5 ust. 2)
- **Powiadomienia PUP o powierzeniu pracy cudzoziemcowi** korzystającemu z ochrony czasowej w RP w ciągu 7 dni od dnia rozpoczęcia pracy (art. 5a ust. 1 lub 5)
- **Przekazania organowi**, który wydał zezwolenie na pracę **kopii umowy zawartej z cudzoziemcem w języku polskim**, za pomocą systemu teleinformatycznego przed powierzeniem pracy cudzoziemcowi, a w przypadku kiedy cudzoziemcowi powierzono pracę na podstawie umowy o pomocy przy zbiorach – w terminie 7 dni od dnia powierzenia pracy (art. 17 ust. 1 pkt 2) lub
- **Przekazania organowi**, który wpisał oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, **kopii umowy z cudzoziemcem w języku polskim**, za pomocą systemu teleinformatycznego, przed powierzeniem pracy cudzoziemcowi (art. 68 ust. 1 pkt 2)

podlega karze grzywny od 1000 zł do 3000 zł.

art. 84 ust. 6 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Wykroczenia: niedopełnienie obowiązków w związku z zezwoleniem na pracę

Kto nie dopełnia obowiązku:

- powiadomienia organu, który wydał zezwolenie na pracę o następujących okolicznościach:
 - 1) zmianie siedziby lub miejsca pobytu stałego, nazwy lub formy prawnej:
 - a) podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi,
 - b) podmiotu, do którego pracownik jest delegowany przez podmiot zagraniczny,
 - c) pracodawcy użytkownika;
 - 2) przejściu zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę;
 - 3) zmianie nazwy stanowiska pracy bez zmiany zakresu obowiązków cudzoziemca.
- powiadomienia organu, który wydał zezwolenie na pracę, o tym, że:
 - a) cudzoziemiec **nie podjął pracy** w okresie 2 miesięcy od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę;
 - b) cudzoziemiec **przerwał pracę** na okres przekraczający 2 miesiące;
 - c) cudzoziemiec **zakończył pracę** wcześniej niż 2 miesiące przed upływem okresu ważności zezwolenia na pracę.

podlega karze grzywny nie niższej niż 500 zł.

art. 84 ust. 7 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Wykroczenia - obowiązki informacyjne związane z oświadczeniem

Kto:

1. **nie dopełnia obowiązku powiadomienia** starosty, który dokonał wpisu oświadczenia do ewidencji o :
 - 1) podjęciu pracy przez cudzoziemca – w terminie 7 dni od dnia rozpoczęcia pracy;
 - 2) niepodjęciu pracy przez cudzoziemca – w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia pracy określonego w ewidencji oświadczeń lub
2. **przekazuje nieprawdziwe informacje** o podjęciu, niepodjęciu lub zakończeniu pracy przez cudzoziemca na podstawie oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi,

podlega karze grzywny od 500 do 5000 zł.

art. 84 ust. 10 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Wykroczenia

Kto, powierzając pracę cudzoziemcowi, kieruje go do wykonywania pracy na rzecz i pod kierownictwem innego podmiotu na innej podstawie niż umowa przewidująca wykonywanie pracy tymczasowej,
podlega karze grzywny nie niższej niż 3000 zł.

Art. 84 ust. 12 ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP

Jak Państwowa Inspekcja Pracy może pomóc?

Porady pisemne i online:

- z wykorzystaniem poczty elektronicznej:
adres e-mail: kancelaria@gdansk.pip.gov.pl *
 - przy pomocy Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP):
adres: /OIPGD/skrytkaESP
- * Pouczenie: Zgodnie z art. 63 § 2 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

Oznacza to, że treść kierowanej do Państwowej Inspekcji Pracy korespondencji powinna zawierać co najmniej wskazanie:

- 1) osoby, od której pochodzi (jej imienia i nazwiska),
- 2) adresu (kodu pocztowego, miejscowości, ulicy, nr domu i mieszkania) tej osoby,
- 3) przedmiotu sprawy, której dotyczy.

Brak powyższych danych spowoduje pozostawienie sprawy bez rozpoznania.

Pisma anonimowe nie będą rozpatrywane.

Jak Państwowa Inspekcja Pracy może pomóc?

Porady telefoniczne:

Bezpłatne porady prawne z zakresu prawa pracy udzielane są telefonicznie przez:

1) Centrum Poradnictwa PIP od poniedziałku do piątku od 09:00 do 15:00

801 002 006 - dla dzwoniących z telefonów stacjonarnych

459 590 000 - dla dzwoniących z telefonów komórkowych

2) Okręgowy Inspektorat Pracy w Łodzi od poniedziałku do piątku od 09:00 do 15:00
pod numerami:

801 002 419 - dla dzwoniących z telefonów stacjonarnych

459 595 419 - dla dzwoniących z telefonów komórkowych

od poniedziałku do piątku w godzinach od 9:00 do 15:00

Jak Państwowa Inspekcja Pracy może pomóc?

Porady prawne w języku ukraińskim:

Porady z zakresu legalności zatrudnienia obywateli Ukrainy na terytorium RP w języku **ukraińskim** udzielane są:

- od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00 pod numerem telefonu **22 111 35 88** – telefon rekomendowany dla cudzoziemców świadczących pracę na terenie województw: **mazowieckiego, łódzkiego, wielkopolskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego i lubuskiego,**
- od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00 pod numerem telefonu **89 333 17 41** – telefon rekomendowany dla cudzoziemców świadczących pracę na terenie województw: **warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego,**
- od poniedziałku do środy w godzinach od 16.00 do 20.00 pod numerem telefonu **22 111 35 29** – telefon rekomendowany dla cudzoziemców świadczących pracę na terenie województw: **podkarpackiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego.**